

МЕТА ТА ЗМІСТ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ СТУДЕНТАМ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Перевознюк Н.М.

У статті розглянуто проблему визначення мети та змісту викладання англійської мови студентам економічних спеціальностей у контексті запровадження компетентнісного підходу.

*На думку автора, головною метою викладання іноземної мови є формування **іношомовної професійно-ділової комунікативної компетентності**, яка є фактичним відображенням здатності майбутнього фахівця економіки до іношомовного професійно-ділового спілкування.*

До змісту викладання автор відносить теоретичні та практичні матеріали, спрямовані на формування відповідних комунікативних компетенцій; ряд комунікативних завдань професійного спрямування, які розкривають імовірні професійні ситуації та спонукають студентів до іношомовної комунікації.

***Ключові слова:** мета та зміст викладання, компетентнісний підхід, професійно-орієнтоване викладання.*

ЦЕЛЬ И СОДЕРЖАНИЕ ПРЕПОДАВАНИЯ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА СТУДЕНТАМ ЭКОНОМИЧЕСКИХ СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ

Н.Н. Перевознюк

В статье рассматривается проблема определения цели и содержания преподавания английского языка студентам экономических специальностей в контексте внедрения компетентностного подхода.

*По мнению автора, главной целью преподавания иностранного языка является формирование **иноязычной профессионально-деловой коммуникативной компетентности**, выступающей фактическим выражением способности будущего специалиста в сфере экономики к иноязычному профессионально-деловому общению.*

К содержанию преподавания автор относит теоретические и практические материалы, нацеленные на формирование соответствующих коммуникативных компетенций; ряд коммуникативных заданий профессиональной направленности, раскрывающие вероятные профессиональные ситуации и побуждающие студентов к иноязычной коммуникации.

***Ключевые слова:** цель и содержание преподавания, компетентностный подход, профессионально-ориентированное преподавание.*

AIM AND CONTENTS OF TEACHING ENGLISH TO THE STUDENTS OF ECONOMIC SPECIALITIES

N. Perevoznyuk

The article deals with the problem of defining the aims and contents of teaching English to the students of economic specialities in the context of implementation of the competence approach.

In the author's view, the main aim of teaching a foreign language is the formation of a foreign language professional & business communicative competence which reflects the real ability of the future economists to communicate in a foreign language for professional and business purposes.

In the author's opinion, the contents of teaching should contain the theoretical and practical materials aimed at the formation of the corresponding minor communicative competences as well as a wide range of professionally-oriented communicative tasks that reveal possible situations at work and thus prompt the students to communicate in a foreign language.

Key words: aim and contents of teaching, competence approach, professionally-oriented teaching.

Постановка проблеми. Відомо, що сформованість здатності до іншомовного професійно-ділового спілкування виступає сьогодні важливою запорукою ефективного здійснення професійної діяльності та професійного розвитку. У даному контексті першорядним та актуальним питанням організації іншомовної професійно-орієнтованої підготовки є проблема визначення мети та змісту навчання, або “навіщо навчати?” та “чого навчати?”.

Аналіз останніх досліджень. Проблема визначення мети навчання розглядалася С.Ю. Ніколасовою, С.Ф. Шатиловим, О.Б. Тарнопольським; проблемі змісту навчання іноземних мов вирішували І.О. Грузинська, І.Є. Аничков, В.Н. Саакянц, Г.В. Рогова, С.Ю. Ніколаєва, Н.І. Гез, Н.Д. Гальскова, С.Ф. Шатилов, О.М. Соловова, Р.К. Миньяр-Белоручев, І.Л. Бім, Р.Ю. Мартинова й ін.; у контексті навчання іноземних мов для професійно-ділового спілкування у рамках вузівської підготовки зміст навчання визначали І.А. Вереїгіна, Ю.О. Ніколаєнко, Д.В. Бубнова, О.Б. Тарнопольський, С.П. Кожушко, Н.А. Сура, Т.В. Караєва, Л.Є. Алексєєва, Т.О. Дмитренко й ін.

Так, у сучасній педагогічній науці під цілями навчання іноземної мови розуміється заздалегідь запланований результат педагогічної діяльності, який досягається за допомогою змісту, методів, засобів навчання тощо [6, с. 11], а зміст навчання інтерпретується як “категорія, яка педагогічно інтерпретує мету навчання іноземних мов” [3, с. 123] та є “сукупністю того, що учень має засвоїти у процесі навчання” [1, с. 12].

Однак, на сьогоднішній час серед науковців все ще немає одностайної думки щодо формулювання мети та змісту навчання, а тому метою даної статті є формулювання та конкретизація мети та змісту викладання професійно-орієнтованої іноземної мови студентам економічних спеціальностей.

Виклад основного матеріалу. Відомо, що у методиці викладання мов прийнято, що метою навчання іноземних мов є оволодіння учнями іноземною мовою як засобом спілкування і здійснення в цьому процесі виховання, освіти і розвитку особистості учня [5, с. 40].

Інакше кажучи, провідною метою навчання є комунікативна мета – практичне оволодіння іноземною мовою як засобом усної та писемної комунікації.

У контексті широкого запровадження компетентнісного підходу очевидним постає, що навчання іноземних мов має здійснюватися з метою формування

компетентності в іншомовній комунікації. Таке трактування мети навчання, за прогнозами науковців, імовірно залишиться у вітчизняній та зарубіжній методичі і надалі як “найбільш науково правильне формулювання” [11, с. 24].

У рамках нашого дослідження ми визначаємо, що **головною метою викладання іноземної мови для професійно-ділового спілкування виступає формування у студентів економічного профілю іноземної професійно-ділової комунікативної компетентності (ПДКК), яка є фактичним відображенням здатності майбутнього фахівця економіки до іноземного професійно-ділового спілкування (ПДС); масформується у сукупності основних її компонентів (комунікативних компетенцій): лінгвістичної, ділової соціокультурної, професійно-предметної та інтеракційної** [8].

На нашу думку, формування ПДКК майбутніх економістів є метою інтегрованою, під час досягнення якої здійснюється освіта, виховання, розвиток та професіоналізація особистості студента.

Формулювання мети дозволяє нам безпосередньо наблизитися до вирішення проблеми змісту викладання професійно-орієнтованої англійської мови.

Так, до змісту навчання відносять: сфери спілкування, теми, комунікативно-мовленнєві ситуації; мовний, мовленнєвий, країнознавчий та лінгвокраїнознавчий матеріал; знання, навички та вміння мовлення [5, с. 42-48].

Однак, зміст підготовки у ВНЗ має певні особливості, зумовлені, насамперед, професійною спрямованістю навчання.

При цьому, як підкреслює Л.С. Алексеева, студенти ВНЗ, не маючи чіткого уявлення про навички та вміння майбутньої професійної діяльності, мають повністю покладатися на викладача у відборі змісту навчання [1, с. 14].

Так, до змісту навчання студентів іноземного професійно орієнтованого спілкування дослідники відносять конкретні сфери, ситуації й теми спілкування; мовний, мовленнєвий, країнознавчий та лінгвокраїнознавчий матеріал; іноземні знання, навички й вміння мовленнєвого спілкування, професійні комунікативні й інтелектуальні вміння [10, с. 6; 7, с. 12].

Д.В. Бубнова переважну роль у змісті навчання надає відбору ряду типових комунікативних ситуацій, які відображають реальні ситуації у майбутній професійній діяльності [2, с. 7].

Оскільки ми розглядаємо проблему формування ПДС на засадах компетентнісного підходу, а також враховуючи, що фактичним вираженням здатності до ПДС у майбутніх економістів є сформованість ПДКК, то ми виходимо із позиції, що зміст навчання професійно-орієнтованої англійської мови має містити передусім навчальні матеріали, спрямовані на формування у студентів відповідних компонентів ПДКК, вказаних вище.

Спираючись на ряд попередніх досліджень [1; 4; 9; 11], до змісту викладання іноземної мови для професійно-ділового спілкування ми відносимо:

- теоретичний матеріал, що розкриває сутність феномену професійно-ділового спілкування, основні відомості про правила організації усного та писемного ПДС, основні засади професійно-ділової інтеракції.

- мовний і мовленнєвий матеріал, тобто аудіовізуальні зразки ПДС (діалоги, виступи, економічні новини), зразки письмового ПДС (зразки ділових листів, документів), англомовні тексти професійного спрямування тощо.

- матеріали, спрямовані на формування у студентів компонентів ПДКК: ділової соціокультурної компетенції (відомості про особливості економічного устрою різних країн, культуру ділового спілкування); професійно-предметної компетенції (професійно-спрямовані навчальні та наукові матеріали і завдання із вивчення професійної термінології та застосування її у власному мовленні); інтеракційної компетенції (зразки діалогів у контексті ділової взаємодії людей між собою, розкриття особливостей прямої та опосередкованої взаємодії); лінгвістично-мовленнєвої компетенції (професійно-спрямовані матеріали та завдання, що формують здатність до основних видів ІМД);

- комунікативні завдання професійного спрямування, які розкривають ті чи інші *професійні ситуації*, тобто такі ситуації, що відображають імовірні реальні обставини професійно-ділової взаємодії у майбутній професійній діяльності та спонукають студентів до іншомовної комунікації, формуючи здатність до аудіювання, говоріння, читання та письма; до застосування соціокультурних знань; до вільного оперування професійною термінологією для розв'язання професійних задач; до вільної участі у діловій міжособистісній інтеракції.

Окреслений вище зміст навчання було втілено при розробці спецкурсу "Основи іншомовного професійно-ділового спілкування" для студентів економічних спеціальностей.

Висновки. Підбиваючи підсумок, зазначимо, що проблема мети та змісту навчання у контексті викладання іноземної мови для професійно-ділового спілкування лишається відкритою. Однак, окреслений вище зміст навчання, на нашу думку, у достатній мірі сприяє досягненню визначеної мети – формуванню ПДКК у складі її компонентів як фактичного вираження здатності майбутніх економістів до здійснення ПДС. Подальшого вивчення потребує питання визначення змісту викладання іноземної мови у контексті підготовки майбутніх економістів й фахівців інших спеціальностей.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Алексеева Л.Е. Методика обучения профессионально ориентированному иностранному языку / Л.Е. Алексеева. – СПб. : СПбГУ, 2007. – 136 с.

2. Бубнова Д.В. Методика навчання ділового спілкування англійською мовою студентів старших курсів вищих технічних навчальних закладів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.02 "Теорія та методика навчання (германські мови)" / Д.В. Бубнова. – К. : Національний лінгвістичний університет, 2007. – 24 с.

3. Гальскова Н.Д. Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика / Н.Д. Гальскова, Н.И. Гез. – 3-е изд., стер. – М. : Издательский центр "Академия", 2006. – 336 с.

4. Караева Т.В. Формування змісту навчання ділової англійської мови студентів економічних спеціальностей / Т.В. Караева // Вісник Запорізького національного університету. – 2011. – № 3 (16). – С. 97-103.

5. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. Вид. 2-е, випр. і перероб. / Кол. авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої – К. : Ленвіт, 2002. – 328 с.

6. Ніколаєва С.Ю. Цілі навчання іноземних мов в аспекті компетентнісного підходу / С.Ю. Ніколаєва // Іноземні мови. – 2010. - № 2. – С. 11-17.

7. Ніколаєнко Ю.О. Підготовка студентів аграрних спеціальностей до професійного спілкування в іншомовному середовищі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец. 13.00.04. – “Теорія і методика професійної освіти” / Ю.О. Ніколаєнко. – Київ, 2009. – 20 с.

8. Перевозник Н.М. Структура іншомовної професійно-ділової комунікативної компетентності майбутніх економістів / Н.М. Перевозник // Наука і освіта. – 2013. – № 1 – 2. – С.197-201.

9. Програма з англійської мови для професійного спілкування / [Г.Є. Бакаєва, О.А. Борисенко, І.І. Зуєнок й ін.]. – К. : Ленвіт, 2005. – 119 с.

10. Сура Н.А. Навчання студентів університету професійно-орієнтованого спілкування іноземною мовою : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 “Теорія та методика професійної освіти” / Н.А. Сура. – Луганськ, 2005. – 20 с.

11. Тарнопольский О.Б. Методика обучения английскому языку для делового общения: Учебное пособие / О.Б. Тарнопольский, С.П. Кожушко. – К. : Ленвіт, 2004. – 192 с.

AIM AND CONTENTS OF TEACHING ENGLISH TO THE STUDENTS OF ECONOMIC SPECIALITIES

Natalia Perevoznjuk

The article deals with the problem of defining the aims and contents of teaching English to the students of economic specialities in the context of implementation of the competence approach.

*In the author's view, the main aim of teaching a foreign language is the formation of a **foreign language professional&business communicative competence** which reflects the real ability of the future economists to communicate in a foreign language for professional and business purposes. It can be defined as a complex phenomenon consisting of several minor communicative competences previously defined by the author as linguistic competence, sociocultural business competence, professional-subject competence and interactional competence.*

The author indicates that a foreign language professional&business communicative competence formation widely contributes to the students' training and education as well as their professionalization and self-development.

In the author's opinion, the contents of teaching should contain the theoretical and practical materials aimed at the formation of the corresponding communicative competences: the authentic materials revealing the basic rules of oral and written communication for professional and business purposes and thus developing the students' practical skills in listening & understanding, speaking, reading and writing; the basic strategies of interpersonal business interaction; the samples of business letters and other documents; a wide range of materials revealing the political and economic structures of different countries of the world and the main principles of business etiquette accepted there; a number of professionally-oriented materials such as economic articles, reports etc. containing a wide range of economic terms every economist

should know; a wide range of professionally-oriented communicative tasks that reveal possible situations at work and thus prompt the students to communicate in a foreign language.